

la care era supusă înainte vreme breasla actorească, V. Maximilian a avut parte să vadă zorile unei lumi noi, în care artei i se dă cuveninta cinstire.

A simțit prețuirea partidului și a guvernului, care l-au onorat cu cel mai înalt titlu ce se acordă unui actor, titlul de artist al poporului.

A avut prilejul să se bucure de prețuirea publicului nou de astăzi, care se înduioșează sincer, ride din toată inima și aplaudă cu palma întregă.

Astăzi, când Maximilian a plecat dintre noi, figura lui să rămână exemplul de muncă profesională pentru actorii ce duc mai departe făclia artei dramatice realiste-socialiste în patria noastră.

Nicolae Gărdescu

AMINTIREA LUI G. M. ZAMFIRESCU

După două decenii de la moartea lui George Mihail Zamfirescu, figura scriitorului și omului de teatru ne apare tot atît de vie ca și în anii în care, cu o eroică perseverență, lupta împotriva mentalității reacționare, cosmopolite și conformiste, a clasei dominante, în perioada contradictorie și frământată a culturii, dintre cele două războaie mondiale. Spirit înnoitor și fecund, conștiință profesională de mare elevație morală, G.M. Zamfirescu a fost un pasionat observator al vieții celor disprețuiți de o societate egoistă și indiferentă la suferințele multîmii, un revoltat împotriva „nobilei inutilități” a artei și un autentic „biograf” al lumii de la periferia citadină, pe care a redat-o într-o viziune proprie, plină de umanitate. Limitele sale ideologice nu l-au dat însă posibilitatea secesiării luptei revoluționare a clasei muncitoare. Dar relevarea aspectelor tragice ale mizeriei „de-clasaților” vieții, zăgrăvirea dramelor, a pasiunilor violente ce caracterizează mediul romanelor sale (Maidanul cu dragoste, Madona cu tandafiri, Sfînta mare nerușinare), ca și al pieselor sale, din care se desprinde proeminent Domnișoara Nastasia (alături de Idolul și Ion Anapoda, precum și ineditul Sam) au valoarea unui vehement protest social.

Ceea ce constituie o trăsătură esențială pentru întreaga creație a lui G.M. Zamfirescu — pe plan literar și teatral — e permanenta preocupare a scriitorului de a îndrepta atenția asupra lumii oprimate — victimă a nedreptei ordini sociale a timpului — în care se întrevede uneori năzuința eliberării de o viață degradantă

și a apărării unui ideal conform demnității umane.

Cariera de dramaturg nu a absorbit însă în întregime forțele creatoare ale omului de teatru, care și-a consacrat o mare parte din energia sa activității regizorale și a depus o muncă istovitoare pentru valorificarea principiilor artei scenice, în spiritul înnoirii teatrului contemporan prin modalități artistice realiste de exprimare, originale totodată și fecunde. Lui G. M. Zamfirescu îi revine meritul de a fi pus în lumină caracterul social al spectacolului și de a fi militat pentru transpunerea teatrului în cartierele periferice, acolo unde spectatorul trebuia descoperit și atras la reprezentarea dramatică — combătînd prejudecata despre incapacitatea de înțelegere și emoție artistică a publicului în afara mediului fals-rafinat al burgheziei. Pasiunea pentru teatrul autentic și lupta împotriva spiritului „meșteșugăresc” în arta scenică l-au făcut să încerce experiențe noi, înființînd companiile dramatice: „Masca” și „13+1”, prezentînd o serie de spectacole apreciate de oamenii de teatru și promovînd o serie de tinere talente care s-au afirmat ulterior în teatrul românesc. Elanul său dezinteresat a învins opoziția practicii empirice și a rămas invulnerabil în fața dificultăților materiale, care se opuneau inițiativelor sale creatoare. După propria-i mărturisire, regizorul nu a trădat „gîndul scriitorului”, concepția artistică și mesajul exprimat în lucrările dramatice puse în scenă.

Plecînd de la ideea că teatrul e „un examen de conștiință colectivă... o artă a prezentului, o sinteză a pasiunilor, ideilor, elanurilor colective, a frământărilor sociale hotărîtoare la un moment dat” (Mărturii în contemporaneitate, pag. 73), dramaturgul s-a ridicat împotriva perversității pseudorafinate a gustului public pe linia subiectelor facile sau degradante și a protestat împotriva cosmopolitismului și comercialismului, criticii extraestetice în teatrul românesc de atunci.

Cu un real simț al echilibrului și o logică strînsă, scriitorul a abordat și dificila problemă a raportului dintre textul dramatic și activitatea regizorală, văzînd în regizor un „interpret” artist al operei, al cărui rol e de a pune în valoare fondul de idei prin mijlocirea unor modalități de exprimare artistică superioară. Prin aceasta însă, spiritul inventiv al unui director de scenă poate să valorifice opera, nu numai din punct de vedere plastic și estetic, ci și din punct de vedere etic și ideologic.

Aceeași logică simplă și ponderată, bazată pe cunoașterea realității faptelor și o

insusă experiență profesională, o dovedește și concepția regizorului în problema valorificării decorului. Relevind însemnătatea stilului în arta picturală și importanța decorului ca „materializare a sentimentelor inspirate de o tragedie umană”, și subliniind prestigiul concepției și artei realiste a lui Stanislavski, G.M. Zamfirescu a fost un adversar al „decorativismului” în sine și al subordonării artei actorului, amănuntelor copleșitoare ale decorului naturalist. Căci, „decorul nu e un mijloc în sine, ci un mijloc de interpretare”, un auxiliar de preț al textului dramatic și un cadru adecvat pentru jocul actorului. „Pictura scenică decorativă — arăta G.M. Zamfirescu — are rolul de a zugrăvi în valori concrete procesul de conștiință al eroilor angrenați în acțiunea dramatică a piesei”.

Spirit activ, care a militat pentru lărgirea orizonturilor dramaturgiei și teatrului românesc, G.M. Zamfirescu a dovedit — prin întreaga sa activitate — efortul susținut de a aplica ideile sale teoretice pe planul muncii regizorale. La împlinirea a douăzeci de ani de la moartea scriitorului și a iscusitului om de teatru, evocarea figurii aceluia care a contribuit la înnoirea teatrului românesc, luptând împotriva practicilor empirice și a sclerozării artei dramatice, devine o datorie!

Mircea Mancaș

CIRCUL ÎN „HAINE NOI”

Încă înaintea începerii spectacolului *Cu toate pinzele sus*, publicul este pus în prezența unei surprize pe care Circul de Stat din București i-a prezentat-o de data aceasta. Ca printr-un scamatoresc hocus-pocus, arena, tradiționala arenă, a dispărut și, în locul ei, se înfățișează privitorilor spectatorilor un bazin de înot, pe care reflectoarele colorate de sub apă și din cupola circului îl luminează puternic. Și trebuie spus că cele mai reușite numere din program (regia artistică: Cezar Țipa) sînt tocmai acelea în care bazinul-arenă nu reprezintă un simplu și ocazional decor ce ar putea fi foarte bine înlocuit, ci un element constitutiv al ambianței, care dă valoare respectivei prezentări. În acest sens este remarcabil, de pildă, faptul că, în programul actual, circul a făcut un pas îndrăzneț, transformînd baletul pe apă dintr-o preocupare unor amatori de sport (participanți și

privitori), într-un adevărat spectacol la îndemîna publicului larg, un spectacol agreabil, de aceea bine primit.

De un real succes este, de asemenea, și numărul *Spre zări albastre*, datorită calității exercițiilor realizate, caracterului temerar care le definește, precum și aspectului foarte atractiv al prezentării (hidro-avionul care decolează, pentru a se roti sub cupolă, servind drept trapez pentru reușite acrobații și care amerizează apoi grațios în aplauzele spectatorilor).

Cecilia și Alois Krateyl, „piloți” acrobatici, s-au remarcat într-un număr „aeronautic”, executînd cu succes cîteva exerciții dificile. Se cuvine să facem o mențiune despre sfera care, spre surprinderea spectatorilor, străbate bazinul de la un capăt la celălalt, fără a fi vehiculată în mod aparent de vreun mijloc de tracțiune, ca și despre meciul de polo pe apă disputat între două echipe de... cîini, meci de o deosebită savoare (din păcate, acest număr lipsește la unele spectacole).

Mai puțin legate de decorul acvatic, dar spectaculoase prin agilitatea figurilor și supletea de care dau dovadă acrobații și echilibriștii, ne-au părut tablourile *Cin-tecul mării*, *Zborul lebedei* și *În vacanță la Eforie*. Deși simpatică, ca totdeauna (foarte interesantă ideea cu xilofonul de picior), apariția clovnilor muzicali Duo Vantino n-a avut nici în clin nici în mîncă cu apa, cu toate că numărul a fost hotezat, nu se știe de ce, *Pe Bistrița la vale*.

Ca de obicei, la Circul din București, partea comică a fost mai slabă. Dacă Tăndărică și Gen Munteanu au avut totuși anumite clovnerii reușite (mai ales scena cu cățelul-„lup de mare”, care fumează nonșalant pe „chei”), nu se poate trece cu vederea că majoritatea acțiunilor „tari”, destinate să provoace risul, constau în căderi sau aruncări în apă, repetate pînă la exasperare. Admirabile au fost însă dansurile pe sîrmă al lui Tăndărică.

Fără îndoială că trebuie apreciată tendința de a da spectacolului o prezentare unitară sub formula echipajului care pleacă în larg spre viitor, deși textul comperajului este cam slab. *Cu toate pinzele sus* ar fi cîștigat însă mult dacă programul său ar fi fost mai consistent, mai bogat în numere atractive și interesante, axate pe specificul spectacolului. În general, trebuie salutată inițiativa rodnică a circului de a găsi ceva nou de oferit spectatorilor.

B. Dumitrescu